

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERĂRĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Băncile.

Suntem în ciclul dărilor de seamă despre anul de gestiune 1912 a băncilor. Mici și mari deopotrivă își aștern la față de masă contul bilanțului și a profitului și pierderilor. În totalitatea lor ne dau progresul nostru economic din ultimii decenii.

Ele sunt începute din inițiativa unui bărbat de școală, a regretatului Visarion Roman, prin înființarea »Albinei« în Sibiu, aceea ce denotă că nu sunt izvorite din spiritul speculei de exploatare ci din spirit național economic.

Înființarea celorlalte bănci ce au urmat »Albinei« au izvorit tot din acel spirit, urzitorii și susținătorii lor sunt anteluptătorii culturali ai neamului nostru, elementele grupate pe lângă biserică și școala românească au pus piatra fundamentală a băncilor.

Sufletul românesc desleptat la conștiința de conservare a dat viață și ține viața în aceste institutivitate, de aceea misiunea lor este înțeleasă de toată suflarea românească, ele sunt școala economică a poporului românesc.

Banul înseamnă are două fețe: una a înălțării și alta a căderii. El te înalță și întărește dacă îl ști folosi și fructifică bine, te stravește iute dacă te joci ușoratic cu el ori abuzezi de el în orice formă. Valoarea banului depinde dela mână în care este el depus.

În viața noastră economică s'a observat mai mult tendința de estindere și mai puțin tendința de păstrare, de aici s'au ivit și derute economice unde estenziunea a pestrecut puterile, și puțină capitalizare unde sentimentul de păstrare a fost lax. Erau unii cari priveau băncile ca un sac fără fund, cari nici n'ar avea alta mențiune decât a servi pofta de estensiune a unuia sau altuia. Băncile au reținut după posibilitate pe acești lacomi ai vieții de a nu ajunge în prăpastie, cari au ascultat au umblat bine iar cari n'au ascultat au umblat rău.

În această dispoziție ne-a găsit criza grozavă financiară ce a oprit în calea sa întreaga lume financiară de pe continent. Streinătatea și-a detras capitalele dela noi, aceasta a avut de urmare că n'a mai fost cumpărător și sârmanul nostru

producător n'a avut piață nici pentru puținul produs ce i-a mai rămas din potopul elementelor ce s'au descărcat asupra holdei lui. Începuse să părăsească podelele sub cei ce și zidiseră case pe bani streini și cu mâinile încleștate cercau salvare la bănci. Băncile mici provinciale erau în halul micilor clienți, într'o vreme părea chiar inevitabilă catastrofa. În starea aceasta au venit băncile mari românești, între cari spre mulțumirea noastră, Victoria din Arad, a avut partea locului, — așa s'a susținut cu mari sforțări echilibrul finanțelor noastre, sub durată crizei. Dar criza nu e încă terminată și se va resimți chiar după terminarea ei câtăva vreme ca în atmosferă după furturi. Dela recolta anului acesta puțin putem aștepta, căci ea pare a fi compromisă până acum de ploile infinite de toamnă și iarnă. Ușor nu ne va fi nici într'un caz nici în acest an chiar dacă n'ar fi norii grei depe finanțele de acum cari amenință cu potop. Politica financiară a statelor capitaliste cum e de pildă Franța, contrară intereselor noastre economice cu primejdia de război atârână ca sabia lui Domocle asupra noastră.

De n'ar fi crize financiare din afară ar trebui noi să le facem cel puțin odată în zece ani spun financierii, căci criza financiară este focul curățitor al speculelor nesănătoase, cari duc la ruină instituțiunile de bani și pe particulari, criza financiară selecționează anume elementul real economic de elementul aventurier ireal.

Germania, Monarhia noastră, Italia sunt angajate cu capitalele lor în întreprinderile lor industriale, numai Franța dispune de bani gata, ea este rezervorul banilor în Europa. Ce a făcut Franța atât de bogată? sentimentul comun de păstrare! în Franța fiecare cetățean își împarte câștigul său în consumul pentru strictul necesar al vieții și în prisosul capitalizat, de aici provine că Franța nicicând nu este avizată la capitale streine ci în tot momentul află subscripțiuni de miliarde dela particulari la orice emisie ce o face. Să ne aducem numai aminte de miliardele cari într'o suflare se adunară după războiul Franco-German ca să plătească rescumpărarea eliberării țării de trupele Germane. Risipa aceea fabuloasă de prin Paris nu o fac francezii, ci streinii, a francezului este numai câștigul destră-

bălărilor streine, pe care îl știe apoi fructifică. Cunoscătorii gospodăriei franceze sunt plini de admirația societății claselor muncitoare din Franța.

În propaganda economică ce are să se facă la noi fie în scrisul de popularizare a intereselor economice, fie cu graiul viu prin conferențe populare, trebuie să domineze cultivarea simțului de păstrare care nobilizează câștigul pentru întărirea economică a obștei. Numai așa putem ajunge la o independență economică ca să se poată traduce în realitate deviza: prin noi înșine.

Ochiul deschis observe și din bilanțele noastre aceasta parte slabă a noastră, lipsa de economii ce se exprimă în depunerile românești subțiri. Ar fi o sinamăgire dacă am închide ochii dinaintea acestui fapt.

Între învățăturile ce le-am scos din criza ce o îndurăm mai e și aceea, că băncile mici n'au putere de rezistență și așa în crize devin balasul băncilor mari, pot înse deveni și o primejdie pentru clientela angajată la ele de aici trebuie să încete decentralizările și să se lucre la centralizarea capitalelor în băncile mari, ca acolo să fie capabile de rezistență.

Poporul nostru este un element productiv, să-i facem și școala utilizării produselor sale și vom ajunge la independența noastră economică, capabilă de concurență în afară și de consolidare economică înăuntru.

Protopopiat unit la Brașov.*)

Frații noștri uniți ne-au adus de sărbătorile Nașterii Domnului un frumos dar. Prea neobișnuit nu este acesta și nici politica cercurilor conducătoare din biserica unită nu face acum prima încercare să samene în Brașov sămânța discordiei și a urii confesionale. Totuși ne-a surprins foarte mult știrea, ce am primit-o, că „Ordinariatul arhidiecezan“ se ocupă cu gândul de-a întemeia în Brașov parohie și protopopiat unit. Ne-am și exprimat nedumeririle față de intențiunea aceasta a mitropoliei blăjene. Cele câteva șire, câte le-am scris noi, ne-au adus însă din Blaj răspuns neașteptat. „Unirea“ și „Cultura Cestină“, cari scriind despre noi nu se adapă niciodată cu „spirit creștinesc, fără numai cu venin, au sărit într'o indignare prea puțin nobilă și ne-au certat pentru îndrăzneala noastră de-a murmura împotriva unui plan atât de „salutar“ al mitropoliei din Blaj.

Nici una din artăgoasele noastre surate nu a arătat necesitatea creării unui protopopiat unit toemai la Brașov. În schimb însă ne-au aruncat vorbe și injurii, de cari băjbăie aula „clarisimilor“ noștri frați. Sub titlul de „obraznicie“ și „infamie“ infierează protestul justificat, ce a fost ridicat și de noi, într'un chip care vedește perfect modul de gândire al fraților noștri din Blaj. Noi nu vom răspunde la aceste injurii, fiindcă nici noi și nici cetitorii noștri nu sunt deprinși a se coborî pe un teren unde ne-am pierde dreptul a ne numi oameni cu creștere bună. Vom arăta însă

*) Am anunțat și noi intențiunea Ord. dela Blaj, dăm după „Rev. Teol.“ și articolul acesta.

de ce în Brașov nu poate avea loc un protopop unit fără ca să jignească pe cea mai mare parte a Românilor de acolo, pe toți Românii băstinași ai Brașovului, în tradiția seculară moștenită dela moșii și strămoșii lor.

Înainte de toate trebuie să constatăm un fapt, de care ar urmă să țină seamă mai des și biserica unită. Noi nu îi considerăm pe Românii uniți de streini, cu cari nu am avea nici o comunitate de interese și pe cari, în caz de divergență, i-am putea trata ca bunăoară pe Calvinii, Luteranii sau pe Ovrei. Sforțările generoase ale înaintașilor noștri, cari au vrut să niveleze întrucât e cu putință zidul care ne desparte și să creieze pentru toți un teren comun de luptă, precum și spiritul tolerant al vremii în care trăim, ne-au învățat să vedem în biserica română unită o biserică soră, ale cărei interese sunt legate, ca și ale bisericii noastre, de viitorul neamului românesc. Frați fiind noi, raporturile dintre cele două biserici ale noastre nu pot să fie normate numai de paragraful cutărei legi a țării, ci ele trebuie să fie supuse unei juste controle a opiniei publice românești. Dacă ținem seama de aceasta, atunci nu vom face nici un pas, fie acela și admis de lege, care ar putea jigni pe frații noștri în sentimentele lor. Biserica noastră ortodoxă totdeauna a fost condusă de acest principiu și de aceea, la vremea sa, nu a primit propunerea onora, de-a întemeia un protopopiat ortodox la Blaj. Ne-am convins însă de multeori că la Blaj se calcă în picioare acest principiu, considerându-ne pe noi de străini, cari pot fi puși alături de Luterani sau de Ovrei, cum o face aceasta „Unirea“ într'un număr recent al său.

Ei bine, dacă fruntașii bisericii unite tradează mentalitatea aceasta, atunci am încetat a ne privi drept frați și va trebui „să ne îmbrăcăm“ neapărat „în zale“ și să începem vrăjmășia pe toată linia. Din norocire însă afară de câțiva „teologuți“, cari își fac cariera din săgețile aruncate asupra bisericii ortodoxe române, obștea mare a fraților uniți desaproabă manifestările acestei mentalități ultramontane.

Nici un centru al bisericii noastre nu se poate mândri, ca Brașovul, că și-a păstrat totdeauna curată credința ortodoxă și nu s'a lăsat ispitit „de cinstea acestei lumi“ — cum spuneau odată Românii din „Șchei“. Ca o scumpă clenodie s'a păstrat acolo tradiția, de a-și apăra legea strămoșească în butul tuturor presiunilor și de a nu lăsa să pătrundă la ei sămânța desbinării, care eră împrăștiată în cele mai multe din bisericile românești ale Ardealului.

Când s'a făcut „rumperea credinței“ adecă unirea cu biserica latină, cei dintâi, cari au alcătuit un protest solemn, ținut în termeni bărbătești, din cari însă transpiră o adâncă amărăciune pentru frații perduți, au fost Românii din Șcheii Brașovului. Nici neltirile vlădicului Atanasie, nici presiunile, care s'au făcut asupra lor și nici brâncile, cari le-au primit Bășovenii în biserica mitropolitană din Alba-Iulia, unde aveau datoria să strige în auzul tuturor, că nimeni nu are dreptul să necinstească ctitoria lui Mihail-Viteazul și a Domnilor din Țara Românească, — nu a putut să-i facă a recunoaște actul „unirii“ și a trece la noua lege. Au rămas și ei, ca mulți din Românii ardeleni, fără arhiereu, lăsați în voia soartei să se lupte singuri cu valurile veșnic amenințătoare ale propagandei catolice. În chipul acesta s'au îngredit Românii din Brașov cu un zid de apărare împotriva episcopilor uniți. Nu întreprindeau nici o legătură cu ei și nici nu aveau lipsă de îngrijirea lor părintească. Din când în când

mergeau, totuși, daruri din Brașov la episcopii uniți, pești buni și câteva cefe cu iere negre, la cari Brașovenii mai adăugau și vre-o 30—40 de ug. aur spre a potoli râvna acestor „lei trădați de fiii lor“.

„Ne-am socotit și ne-am legat, aici la noi nu aveți ce mai veni — spuneau Românii din Șchei către preoții, ce ar fi vrut să se unească — fără cât preoții să-și caute alte parohii, acolo să păstorească, iar noi ne vom găsi alți păstori, care nu vor ținea lucrurile și tocmealele altor biserici, ce n'au cu noi o înțelegere, ci vor umbla după tocmealele bisericii, ce au cinstii strămoșii și părinții noștri“. Iar de Mitropolitul Atanasie se rugau „să nu ne trimiți preoți uniți cu biserica apusului, ci să vie buni, răi, cum vor fi, pravoslavnicii greci“. De aici se explică și dorința lor exprimată în versurile de mai târziu:

Iară cuca rămlenească
In veci să se potopească,
Ca să nu ajungem noi,
Să ne 'mbătăm de-al ei hămei.

Paterul „Poatoki“ Ianos, care s'a făcut vlădica Românilor uniți din Ardeal s'a „umplut de otrava mănii“ asupra Brașovenilor cari nu voiau să-l primească și li amenință „că de i-am umplea o casă cu galbeni, pace nu ne va da până la moarte, că așa este jurat papei“. Amenințările acestui vlădică — la instalarea căruia s'au ținut trei discursuri, unul latinesc, unul românesc și unul unghuresc, ca și dăună-zii la Blaj, au rămas zădarnice. Ură și gâlceavă a sămănat între Brașoveni, dar protopop unit nu a putut să-le impună și în cele din urmă Românii din Brașov au izbutit să se apere împotriva episcopului Patachi prin asigurări, cari le-au stors cu mult năcaz dela Curtea din Viena.

Și Episcopul Clain credea la începutul carierii sale, că Românii din Brașov formează o pedecă pentru promovarea unirii și cerea în contra lor măsuri excepționale, ca „să li se taie nervul vieții“. Impotrivirea conștie a Brașovenilor cu care s'a întâlnit venind și în persoană la Brașov, l-au convins și mai mult, cât de subredă e „opera sfintei uniri“ în Ardealul românesc și l-au determinat a lăsa în pace pe acești oamei, cari țineau cu atâta tărie la legea părinților lor.

Mici neajunsuri au mai trebuit să sufere ei și după fuga Episcopului Clain în Ardeal, până-ce în sfârșit, în toamna anului 1761, prin instalarea lui Dionisie Novacovicu ca episcop ortodox la Brașov, li s'a dat Românilor din Șchei, deși pe un timp scurt, cea mai frumoasă răsplată pentru statornicia lor în credință. În acestea timpuri grele pentru biserica ortodoxă română și-a câștigat comuna bisericească din Brașov o glorie, pe care nu i-o poate întuneca nici o altă biserică din Ardeal, decum ironia iezuitică a „Unirii“ din Blaj, care numește Brașovul „sfânt oraș ortodox, în care se cultivă cu atâta abnegațiune virtuțile străbune“.

Iată, această tradiție vrea să ne-o distrugă acum „ordinariatul“ blăjan. O face însă nu pe față, ci sub anumite pretexte binecuvântate scormonite de episcopia maghiară a gréco-catolicilor noștri. „Că mitropolitul dela Blaj în locul celor două protopopiate săculești, ce i-s'au răpit (sic), voiește să-și înființeze alte două, pentruca astfel să păstreze numărul lor întreg“. Dar de ce voiește tocmai la Brașov, unde fără soldați, bun e Dumnezeu, dacă are mai mulți de o sută de credincioși, cari toți sunt ori penzionari bătrâni ori

22

așezați mai proaspăt în Brașov? „Că va veni un preot cult și distins și va îngriji de lipsele sufletești ale credincioșilor noștri din acest oraș, care e primejduit aș (sic) pierde caracterul românesc“. Cum știu preoții „culți și distinși“ din fruntea bisericii unite să îngrijească de lipsele sufletești „și naționale“, adăugăm noi, a credincioșilor, uniți, o dovedește cu prisosință exemplul din Gherla, cu stările de acolo, și recenta apărare energică și efectivă ce au dat-o credincioșilor români dela Hajdudorog. Neobosiții noștri frați ar trebui să știe că orice căpetenie, fie bisericească, fie lumească, arhieru sau protopop, are numai autoritatea și nimbul, care i-l dă numărul și importanța credincioșilor în fruntea cărora stă. De aceea se pierde înaintea Românilor din Lugoj autoritatea episcopului greco-catolic, în umbra palatului său de pe malul Timișului, fiindcă nu e încunjurat decât de un număr disparent de credincioși, față de însemnata comună bisericească a Românilor ortodocși de acolo.

Înființarea unui protopopiat unit la Brașov, noi o socotim drept încercare de proselitism îndreptată împotriva credincioșilor ortodocși români. Acest protopopiat va avea menirea să pescuiască în turbure, când i-se va da prilej și să-și augmenteze credincioșii cu transfugi dela biserica sf. Nicolae. Ca și episcopia din Lugoj, nu-i chemat la viață de lipsele sufletești ale credincioșilor, ci e creat cu scopul de-a face propagandă catolică între Românii ortodocși. Ne mângâiem însă cu gândul, că Românii brașoveni vor ști și acum, ca și în trecutul lor frumos, să se apere de uneltirile „ordinariatului“ vânător de suflete. Nu mai suntem în veacul XVIII să stăm cu mâinile în sân când vedem cum ni se răpesc cu forța creșta mai frumoase și mai însemnate biserici. Vom da „fraților“ noștri răspunsul cuvenit și vom pune, la cea mai apropiată ocazie, în discuție, întemeierea unui protopopiat ortodox la Blaj.

Dacă biserica unită trăiește acum vremuri grele, cum se bocește „Unirea“, — „pentruce și în numele cărui principiu evanghelic se forțează, tocmai în aceste vremuri, divizarea sentimentelor românești?“ — întrebăm noi, ca și „Cultura Creștină“, care face pe lup în fabula cunoscută cu mielul. Cele câteva șire ale noastre au fost în ochii acestor fătați niște „ieșiri pătimase, în dosul cărora se resfață ura seculară a Bizanțului față de tot ce are legătură cu Roma“. Mult mai tari și mai fericiți am fi fost toți Românii din Ungaria, dacă am fi avut a face tot așa de puțin cu Roma papistașă, cât de puțin credem noi în puterea și infalibilitatea Bizanțului asupra noastră. De altfel acești Domni pe lângă înțepăturile nevinovate, cari ni-le aplică regulat, își permit să facă și haz de amărăciunea noastră. Pe noi nu ne supără aceasta. Vom ajunge să vedem acuși înghietându-le pe buze zimbetul ironic, când se vor trezi pe deplin în brațele papistașilor maghiari, gustând fructul dulce al autonomiei visate. Intențiunea Romei față de biserica Românilor din Ungaria va fi atunci clară, ca lumina soarelui.

Din parte-ne ne vom strădui să pregătim la Brașov noului protopop unit primirea ce i-se cuvine și să învățăm pe frații noștri din Șchei, a vedea în „preotul cult și distins“ al Uniților de acolo o jertfă a politicei aservite de străini, cari vreau să ne știe pretutindeni desbinați și în ceartă.

Ioan Lazar.

„Victoria“.

„Revista economică“, cel mai competent organ în chestii financiare apreciază în următorul mod elogios banca „Victoria“ din Arad:

Dintre bilanțele băncilor noastre românești de sigur că nici unul — afară de cel al „Albinei“ — nu este așteptat din partea publicului mare și a cercurilor financiare cu atât interes ca bilanțul „Victoriei“, acest puternic institut de bani, care an de an devine un razim din ce în ce mai apreciat pentru multe din băncile noastre și o mândrie pentru organizația economică a poporului român din Ungaria. Și de sigur, că interesul cu care e așteptat bilanțul „Victoriei“, de prezent va fi cu atât mai potențat, cu cât în criza financiară a anului trecut băncilor noastre mari, în deosebi însă celor două din fruntea lor le-a revenit o dublă datorie: să se treacă inesele, dar — în același timp — să treacă și pe multe alte bănci mai deosebite de ale noastre peste vicisitudinile unor împrejurări financiare, cum nu s'au mai pomenit în ultimele trei decenii.

Ne-am dat încă din vreme samă, că aceasta este o problemă foarte grea pentru băncile chemate a o satisface. Am fost însă convingși că-și vor îndeplini cu succes datorința, ce li-se impunea prin forța împrejurărilor și astăzi avem o deosebită satisfacție a putea constată că nu ne-am înșelat. Bilanțul „Victoriei“, încheiat la 31 decembrie 1912, e cea mai elatantă dovadă a credinței noastre sigure. El dovedește, că „Victoria“, din partea ei, a avut acumulată în sine atâta putere de rezistență, încât deși — după informațiunile sigure ce le avem — a ajutat și pe alte institute să treacă prin criza suferită, totuși ea a rămas neclintită în poziția, ce și-o crease. Ba mai mult. Bilanțul ei se prezintă nu numai în aceleași excelente condițiuni în care s'a prezentat și cel precedent, dar arată și anumite momente de progres nelindoiș, pe care avem datorita a le remarcă.

Momentul cel mai de seamă, care merită să fie scos la iveală în bilanțul „Victoriei“ este mobilitatea activelor ei. Mai bine de 80% a acestor active sunt pretențiuni mobile ușor de realizat. Și aceasta nu numai în teorie, ci și de fapt, ceea ce a dovedit, credem, cu prisosință în anul trecut. Căci numai având active aieva mobile a putut „Victoria“, fără îngreunarea angajamentelor sale pasive, nu numai să satisfacă îndatoririlor sale față de sine și pentru alții, cari de sigur au fost destule, ci să-și adune chiar și rezerve în bani gata, efecte libere etc. mai multe decât în anul trecut. Bani per cassa, bonurile sale la bănci și efectele libere de orice sarcini reprezintă valori de aproape două milioane, o sumă de care „Victoria“ poate dispune în orice moment. Și suntem siguri, că numai situațiunii sale așa de excelente are a se atribui și faptul rar în timpul de față și foarte onorific, că depozitele ce le administrează „Victoria“ nu s'au redus, cum s'au întâmplat aceasta mai la toate băncile mari din provincie și chiar și din capitală. Depozitele i-au rămas neschimbate, o dovadă, că încrederea publicului deponent față de acest institut n'a putut fi cu nimic alterată. În sfârșit tot ca o dovadă a mobilității activelor sale, trebuie amintit și faptul, că „Victoria“ — pentru satisfacerea îndatoririlor sale — n'a fost silită să-și urce reescontul de cât cu abia 5% a stării din anul precedent, nici să-și lombardeze efectele și nici să-și ia refugiul la credite de altă natură. În mobilitatea activelor ei e a se căuta deci puterea de re-

zistență de care a dat dovadă în anul trecut frunța noastră bancă dela Arad.

Al doilea moment, pe care trebuie să-l remarcăm este soliditatea bilanțului „Victoriei“, soliditate care își găsește expresiune în prima linie în raportul foarte favorabil al intereselor anticipate față de cele restante. Faptul acesta trebuie apreciat cu atât mai mult cu cât se știe că anul 1912 a fost și pentru clientela băncilor noastre un an economic foarte rău, în care aceasta — clientela — nu și-a putut regula scadențele cu preciziunea din trecut. Cu toate acestea „Victoria“ păstrează neschimbat raportul favorabil dintre interesele anticipate și restante. Aceste din urmă abia fac ceva peste șase procente a celor dintâi.

Un al treilea moment demn de remarcat în bilanțul „Victoriei“, care-i mărește și mai mult soliditatea sunt rezervele latente, ce am presupus — și nu fără bază — că are acest institut. Aceste rezerve latente i-au făcut cu puțință să supoarte amortizări și diferențe de cursuri de efecte de cca 80.000 cor., fără să se atingă de fondurile ei de rezervă. Fondurile ei de rezervă, pe cari le-a îngrijit cu o adevărată gelozie, trec dejă peste două milioane de coroane și împreună cu capitalul societar, o pun în posesiunea unui capital propriu de peste 4 și jum. milioane. Cu astfel de capitaturi proprii și cu o circulație așa de frumoasă, ca aceea pe care o face „Victoria“, nu e mirare dacă — fără să urce aproape de fel venitele brute, a realizat un profit curat de 403.216.51, profit, pentru care acționarii ei îi pot fi pururea mulțumitori.

Am mai putea arăta și alte părți distinse ale bilanțului „Victoriei“. Nu o facem. Cele arătate sunt suficiente pentru a demonstra puterea și soliditatea acestui institut și pentru a ne încrede în viitorul său, care e asigurat și pus a fi în mâinile cele mai deștinate, în care a putut fi pus.

Un gest frumos.

Cu plăcere înregistrăm graiul preoțimei din arhidieceză deschis pentru foștii ei profesori, drept dovadă că mai este recunoștință în lume acolo unde sunt baze morale.

Urcarea salariului profesorilor seminariali.

În conferința preoțească din acest an a tractului Dej, parohul Ioan Andreiu din Corueni a făcut propunerea, primită și din partea conferinței, ca din cele 2% ce le dă preoțimea din arhidieceză anual la fondul cultural, 1% să se adaugă la salariul profesorilor seminariali din Sibiu. Aduc în publicitate această propunere din motivul că ea poate fi actuală, la tot cazul de interes pentru biserica noastră.

Cât de înaltă misiune îndeplinește la noi școala confesională-națională s'a discutat și recunoscut în toată discuțiunile purtate asupra legii apponyiane. S'au lansat apeluri peste apeluri pentru salvarea școalelor noastre și s'a agitat neconținut pentru salarizarea învățătorilor noștri conform legii faimoase din 1907. În acest scop s'a înjghebat și fondul cultural. Chiar faptul înființării acestui fond e o recunoaștere a școalelor, ca foculare de cultură românească și a învățătorilor, ca purtătorii făcliei învățaturii, „cei mai neobosiți sămănători ai culturai noastre“.

Tocmai acum se discută mult asupra pornirii preoțimii pentru îmbunătățirea sorții ei, în cari discuții — ori că li-se recunoaște justa pretensiunilor ori că

se numesc stăpâniți de porniri „anarhiste”, — se recunoaște totuși îndreptățirea de a fi conducătorii naturali și luminătorii cu misiune sfântă ai neamului nostru, „vegheți ai altarului dumnezeesc și ai cărărilor drepte și sigure ale progreselor pe toate terenurile”.

Dacă mărturisim aceste premise, cu drept vom zice, că mult mai înaltă misiune îndeplinește școala de creștere a preoților și învățătorilor noștri, acești educatori ai satelor noastre. Mă cuget la seminariile noastre cu profesorii lor.

Dacă ne ținem de datorință a susține în bun rând școlile noastre sătești și căutăm a îmbia cât mai bună situație materială-morală învățătorilor noștri, negreșit că e de lipsă să ne îndreptăm privirea și spre seminariile noastre și profesorii lor, cari și acum așteaptă o întoarcere în spre mai bine. Nu e decât o idee fericită ideea ridicării unui nou seminar în Sibiu, conform exigențelor vremii, care dacă va fi întrupată, va tipări cu litere tot mai groase în istoria bisericii noastre numele I. P. S. D-lui arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu și a Consistorului arhiepiscopan. Dacă vom jertfi cu toții din prisosul nostru ideea va deveni faptă, ridicându-se un nou seminar spre mărirea și cultura bisericii și a neamului nostru.

Vorbind despre seminar se ridică în forma întrebării chestia profesorilor seminariali. Toți aceia, cari urmăresc activitatea școlară și extrașcolară, culturală-socială a profesorilor seminariali, se pot convinge, că ei depun o muncă desinteresată, conștiințoasă și productivă în agrul culturai noastre, iar dacă considerăm neajunsurile cu cari se luptă, putem afirma, că sarcinile ce au să supoarte, le întrec puterile. Să aminesc numai seminarul arhiepiscopan cu întocmirile-i insuficiente și indolența, indiferentismul, ce se observă din neprijinirea „Revistei Teologice”, susținută de un grup de profesori — și e destul spre a arăta, că ei duc o luptă ideală.

În schimbul muncii, ce depun acești profesori pe altarul bisericii și al neamului — să mărturisim pe conștiință — puțin se face pentru a le asigura o viață mai tihnă, lipsită de grijile traiului zilnic. Misiunea ce îndeplinesc și munca ce depun în slujba obștei românești, nu stă nici decât în proporție cu dotafia lor materială. Cum se explică altcum faptul, că profesorii noștri — cu unele excepții — îndată ce au petrecut anii prescriși trec în ceata protopopilor? Cred, că nu trebuie să mă provoc la cazuri, căci toți cunoaștem câteva:

Eu cred, că dacă profesorii noștri ar fi mai bine dotați, ar renunța la comoditatea vieții și ar rămâne la postul, la care au fost chemați, prin ce s'ar ridică și vaza institutului, având ca profesori oameni bogăți în experiență și versați în științele cu cari sunt încredințați a le propune. A ascultă cursurile susținute de un profesor veteran, cred că îți inspiră mai mult respect și încredere, în cele ce ți-se spun, decât a vedea pe catedră schimbând fețe un tinăr, cu care ai făcut deodată gimnaziul.

Militez pentru propunerea de sus în credința, că întregă preoțimea va declara-o de dorință a sa, iar P. Ven. Consistor arhiepiscopan apreciind deoparte voința preoțimii, de altă parte adevărul motivului adus, va află cu cale a interveni pentru îmbunătățirea măcar a unei părți a banului preoțimii întru îmbunătățirea sortii acelor, cari înzestreză preoțimea cu armele științii și ale culturai.

Georgiu Ciupe,
preot ort. rom.

CRONICA.

Hirotesire. Sâmbătă la Intimpinarea Domnului a hirotosit Prea Sfinția Sa dl episcop Ioan Papp întru protopresbiter pe distinsul preot militar Ioan Pap. Ne bucurăm de aceasta distincțiune și trimitem fratelui nostru sincerile noastre felicitări urându-i ca Dumnezeu să-i încoroneze cu succes frumoasa carieră.

Muntele Athos, respective sf. mănăstiri, ce se află pe acest munte, conform unei hotărâri a marilor puteri întrunite la Londra, va fi de aici încolo un stat independent, o republică bisericească, sub controlul Patriarhului ecumenic din Constantinopol. Până acuma muntele Athos se află sub supremația Turciei, și le erau drepturile respectate, având a plăti numai obicinuitul tribut anual. Ce va fi de aici încolo?... Între cele câteva mii de călugări, între cari sânt și Români, ce mai mulți sânt Ruși și Greci, de aceea unii afirmă, că aici ar fi lucrat mâinile Rusiei, ca să aibă un stat mic în Balcani. Acest stat bisericesc e supus Patriarhului de Constantinopol, care de asemenea e sub influință rusească. Fiind printre acele mănăstiri și românești, prin dispozițiile luate de străini, drepturile Românilor au fost călcate, de aceea superiorul mănăstirilor românești, se află tocmai acuma în București, a I. P. S. Metropolit Primat al României, care a intervenit la ministrul Cultelor, ca acesta să intervină pentru respectarea drepturilor, ce compet mănăstirilor românești de pe muntele Athos.

O nouă revistă bisericească. La sfințele sărbători ale nașterii Domnului a apărut în Buzău o nouă revistă bisericească: „Învieră”, revistă a preoților brașoveni. De scop și-a pus aceasta revistă înfrățirea preoților între sine și apropierea păstorilor de turma credincioasă.

Cronica bibliografică.

Jean Jacques Rousseau, ideile sale pedagogice și critica acestora.

Discursul, cu care neîntrecutul profesor de pedagogie dela preparandia din Arad Dr. Petru Pipos, a comemorat pe marele pedagog în adunarea generală a învățătorilor aradani din prilejul bicentenarului nașterii serbat în vara trecută, a apărut acum într'o broșură de toată frumusețea, edita de „Reuniunea învățătorilor dela școalele populare confesionale gr.-ort. române din protopopiatele aradane I—VII”.

Conținutul discursului, ce a pus în admirație învățătorimea și pe distinșii oaspeți din cele mai alese pături ale societății românești din Arad și împrejurime, este următorul:

Descrierea festivităților bicentenare din Franța și Helveția.

Caracterizarea vieții culturale și a epocii în care a trăit Rousseau.

Caracterizarea educațiunii și a școalelor din secolul XVIII.

Biografia lui Rousseau. Originea familiei. Lipsa educațiunii din partea mamei. Tatăl nu educă bine pe fiul său. Educația lui Rousseau în casa preotului Lam-

bercier. Sub protecțiunea Doamnei Warens. În ospiciul catacumenilor din Turin. Abjugarea religiei calviniste. Autodidaxia lui Rousseau. Rousseau ca educator practic în Lyon. Rousseau în saloanele Parisului. Ca secretar de ambasadă în Venetia. Relațiunile lui Rousseau cu Tereza Lavasseur. Tatăl, care-și părăsește copiii. Legăturile cu enciclopediștii. Colaborarea la „Dicționarul enciclopedic”. Tezele Academiei din Dijon. Rousseau abjură religia catolică. „Noua Eloiză”. „Contractul social”. Rousseau compune cea mai bună operă a sa: „Emil, sau despre educațiune”. Ca oaspe la filozoful Hume. Anii din urmă a vieții lui Rousseau. „Confesiunile sale”. Retragerea totală de lume și decesul marelui ougetător. Rudeniile. Eternizarea memoriei.

Sistemul pedagogic al lui Rousseau. Ideile conducătoare ale naturalismului pedagogic. Indicarea conținutului operei „Emil”. Prefața operei „Emil”. Enumerarea principiului conducător a toată educațiunea naturală. Cartea I. a operei „Emil”: (educațiunea până la finea anului al 2-lea). Partea a II-a a operei „Emil”: (dela anul al 2-lea până la finea anului 12-lea). Cartea a III-a a operei „Emil”: (dela anul al 12-lea până la al 15-lea). Cartea a IV-a a operei „Emil”: (educațiunea dela anul al 15-lea înainte până la 20 de ani). Cartea a V-a a operei „Emil”: (educațiunea femeii (Sofiei). Închierarea educațiunii lui Emil și a Sofiei.

Critica sistemului de educațiunea lui Rousseau. Defectele. Calitățile.

Efectele activității lui Rousseau. Efectele ideilor pedagogice. Efectele generale ale întregii activități literare ale lui Rousseau.

Dr. Petru Pipoș a relevat norocos atât defectele cât și avantajele sistemului de educațiune a lui Rousseau, care deși este în contradicție cu sistemul de gândire a filozofiei religioase, din punct de vedere istoric cultural merită a fi cunoscut și de publicul nostru cetitor.

Reuniunea învățătorilor dela școlile populare gr. ort. române din protopopiatele aradane I-VII, care an de an îmbogățește literatura noastră didactică cu câte un op de asemea valoare, merită sprijinul societății românești.

Broșura se poate (procură) comanda la prezidentul reuniunii Iosif Moldovan director școlar în Arad. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto.

Tot acolo se poate comanda și „Dr. W. Rein și activitatea sa pedagogică” de acelaș autor, cu prețul 50 fileri.

Fr. Burnel *Micul Lord* traducere de Iosif Nădejde Educatorii și în general părinții, cari au voit să facă educația copiilor lor prin citit, s'au isbit întotdeauna de lipsa unor cărți atrăgătoare pentru copii, cu conținut moral și, în acelaș timp, de o necontestată valoare literară. Și nu numai literatura noastră, dar chiar și alte literaturi sunt sărace în astfel de scrieri. Printre puținele lucrări din literatura universală, cari răspund acestui scop, una din cele mai bune este fără îndoială *Micul Lord Fauntleroy* de Fr. Burnett. Intr'o formă literară desăvârșită este redată o povestire extrem de interesantă, a vieții acestui nobil, — istorisire care are darul de a trezi în copii toate simțemintele generoase și nobile. Este cartea ideală de educație și nu există limbă cultă, în care să nu fi fost tradusă. Traducerea românească a d-lui Iosif Nădejde este desăvârșită din toate punctele de vedere. Lucrarea — însoțită de numeroase și reușite ilustrații — se găsește în n-rele 747.748 din „Biblioteca pentru toți”.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „*Luceafărul*” Nr. 3, 1913 cu următorul cuprins bogat și variat: G. Murnu: Aromânii în primejdie. Othmar Cântec (poezie). Octavian Goga: Mi-am făcut un cântec (poezie). Liviu Marian: Bătăie de joc. * * * Decadența Turciei. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). Maria Cunțan: Foi în vânt (poezii). I. Agârbiceanu: Arhanghelii (roman). O. C. T.: Granițele Dobrogii. D. N. C.: Sărbătorirea lui Grigore Alexandrescu. Bustul lui Ioan Maiorescu. Adrian Corbul: Scrisoare din Franța. Însemnări: Cursurile Asociațiunii. Statele din Balcani. — Bibliografie.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala noastră confesională ort. rom. din Lipova devenit vacant prin strămutarea învățătorului Iuliu Putici se publică concurs cu termen de recurgere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental în bani 1000 cor.; 2. Locuință liberă în edificiul școlii; 3. $\frac{1}{4}$ jugher grădină spre folosință; 4. pentru scripturistică 20 cor.; 5. pentru conferință învățătorescă 20 cor.; 6. venite stolare.

Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ va îngriji comuna bisericască; curățirea locuințelor învățătoresci cade în sarcina învățătorului.

Alesul e îndatorat să presteze serviciile cantonale în și afară de biserică, având a conduce strana și a instrui elevii în cântările bisericesti și ai conduce regulat la sf. biserică la slujba dumnezească.

Reflectanții cari dovedesc că pe lângă calificățiunea învățătorescă au 4 clase medii (gimnaziale, reale ori civile) și posed desteritatea de a instrui și conduce cor vocal — pentru ce se asigură o remunerațiune anuală de 120 cor. — vor fi preferați.

Recurenții au să-și aștearnă în termenul legal concursul adjustat cu documentele prescripse, adresate comitetului parohial din Lipova la P. On. Oficiu protopresbiteral în Lipova (Lippa) și să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritate în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Lipova la 30 ianuarie (12 februarie) 1913.

Dr. Aurel Halic
v. președ. com par.

Iuliu Onu
not. com. par.

Cu consenzul protopresbiterului Fabriciu Manuila inspector de școale.

—□—

1—3

Pe baza ordinului Venerabilului Consistor de sub Nr. 6724/912 se publică prin aceasta concurs pentru îndeplinirea definitivă a unui post învățătoresc dela școala confesională gr.-or. rom. din Timișoara Francisciu (Temesvárferencváros) (Mehala), cu termen de 30 zile socotite dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Salarul împreună cu acest post este:

1. Salar fundamental în bani gata 1200 cor. plătit în rate lunare anticipative.
2. Cortel corăspunzător în natură și 20 cor. relut pentru competența de grădină.
3. Dela înmormântări a) dacă mortul va fi dus în biserică 4 cor.; b) dacă prohodul să va face la

casa mortului 2 cor.; c) dela părăstase 1 cor. iară dela cununii unde va fi poftit 2 cor.

4. Cvinevenalele prescise de lege.

5. Pentru participarea la conferințele învățătoresști 20 cor. iară pașal scripturistic 10 cor.

Alesul va fi îndatorat pe speșele proprii a îngrijii de curățenia locuinței sale învățătoresști în partea din lăuntru iară curățenia în partea din afară și eventualele reparaturi cad în sarcina susținătorilor de școală. — Va fi îndatorat să conducă fără altă remunerațiune strana în sfta biserică, să țină cu elevii săi și cu cei dela școalele străine din loc în toată duminica și sârbătoarea înainte de sfta liturgie exortății religioase și să-i instrueze în cântările bisericesti. Totodată va fi dator să instrueze și conducă corul vocal, pentru care i-se asigură remunerațiunea prescisa.

Dela recurenți să recere ecalificația învățătorescă prescisa de lege cu calcul general distins sau cel puțin bun și pregătire autorioară de 4 cl. gimnaziale, reale, civile ori industriale.

Reflectanții la acest post vor avea să dovediască dacă au prestat ori ba serviciul militar și să se declare dela care termin aspirează la cvinevenale. Recursele ajustate cu documentele reclamate de condițiile acestui concurs adresate comitetului parohial din Timișoara-Francisciu (Temesvárfereencváros) (Mehala) sunt a se trimite în termenul legal P. On. Oficiu protopresbiteral gr.-or. rom. în Timișoara (Temesvárgyárváros) iară recurenții sunt poftiți a să prezentă în vre o duminică ori sârbătoare în sfta biserică d'aici spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic și pentru a face cunoștință cu poporul.

Dat din ședința comitetului parohial gr.-ort. rom. din Timișoara Francisciu ținută la 19 decembrie 1912 (1 ianuarie 1913).

Ioan Plavoșin,
paroh-președinte

Savu Curuiș,
notar adhoc

În conțelegere cu: Ioan Oprea, adm. protopresb.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător la școala noastră confesională ort.-rom. din Chesinț (protopopiatul Lipovei) devenit vacant prin penzionarea învățătorului Moise Pepa se publică concurs cu termen de recurgere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental în bani gata 1000 cor.
2. Cvarțir corespunzător cu grădina de legumi.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Pentru conferință 20 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
6. Cvinevenalele legale se vor cere dela stat.
7. De curățirea și încălzirea salei de învățământ va îngrijii comuna bisericască, iar de curățirea și încălzirea locuinței învățătoresști va îngrijii alesul.

Alesul învățător va avea să provadă cantoratul în strana dreaptă, să instrueze școlarii în cântările bisericesti și să-i conducă la sf. biserică în duminici, sârbători și toate funcțiunile liturgice, — fără altă remunerațiune.

Acei recurenți cari vor produce atestat despre desteritatea de a conduce cor vocal vor fi preferiți și vor avea o remunerațiune anuală de 100 cor. pentru carea vor fi îndatorati să înființeze și conducă cor bărbătesc în 4 voci și cor cu școlarii pe 2 voci.

Reflectanții au să-și aștearnă în termenul concursual recoursele lor ajustate cu documentele prescise

adresate comitetului parohial, la Prea On. Oficiu protopopesc al Lipovei (Lippa) și să se prezinte în vre o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută în Chesinț la 24 ianuarie (6 februarie) 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual Fabriciu Manuila, inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc din Iermata (Csigégyarmat), se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar învățătoresc 600 cor. 2. Pentru cantoratul din biserică și instruarea elevilor în cântările bisericesti 300 cor. 3. Uzufuctul a $\frac{1}{4}$ jugh intravilan, în preț de 40 cor. 4. Despăgubire de pășune pentru 3 capete de vite 35 cor. 5. Venitul cantoral, afară de biserică, după uz, circa 25 cor. și anume: dela înmormântări fără liturgie 1 cor., cu liturgie 2 cor., iar dela cununii 40 fil. 6. Scripturistică 10 cor. 7. Conferință 12 cor. 8. Locuință în natură, constatătoare din două chilii, culină grajd și intravilan. Cvinevenalele, comuna bisericască nu le asigură dela sine.

E de notat, că alesul este deobligat, ca jumătate din podul edificiului școlai, să-l cedeze comunei bisericesti, spre folosire pentru bucatele fondului parohiei.

Petițiunile pentru acest, post — ajustate cu documentele prescise, — sunt a se adresă comitetului parohial din Iermata (Csigégyarmat) și a se înaintă Prea On. Oficiu protopopesc gr.-or. rom. al Ienopolei (Borosjenő), — iară reflectanții sunt poftiți a se prezentă, în termenul concursual, — în sf. biserică din Iermata, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 20 ianuarie (2 februarie) 1913.

Ioan Moga,
preș. c. m. par.

Petru Ciogradi,
not. com. par.

În conțelegere cu: Ioan Georgia, ppresbiter, insp. școl.

—□—

2—3

În temeiul dispozițiunei Ven. Consistor eparhial gr.-ort. rom. din Arad de dtto 30 oct. 1912 Nr. 6692/1912 pentru îndeplinirea parohiei de clasa I. din Beregsău devenită vacantă prin moartea părintelui George Bugaru se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt:

1. Una sesie pământ arător.
2. Un intravilan de 800□ și un estravilan de 1200□.
3. Stola și birul legal.
4. Eventuala întregire a dotației preotești din viștieria statului.

De locuință se va îngrijii preotul ales, care va suportă și dările după beneficiul său, va îngrijii de trebunțele sufletesti ale credincioșilor din parohia sa, va catehiza la ambele școale confesionale fără altă remunerațiune dela comuna bis., iar la serviciul divin se va părănda săptămănal cu parohul celeilalte parohii.

Dela reflectanți să recere ecalificațiune de clasa I. (primă).

Recursele ajustate cu documentele recerute și adresate comitetului parohial din Beregsău sunt a să trimite în termenul legal P. O. Oficiu protopresbiteral

gr.-ort. rom. în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros) iară recurenții vor avea să se prezenteze cu observarea §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Beregsău pentru a-și arăta desteritatea rituală și omiletică.

Dat din ședința comitetului parohial gr.-ort. rom. din Beregsău ținută la 2|15 ianuarie 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. protopresbiteral.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr.-ort. rom. din Zărând devenit vacant prin strămutare, se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental în bani gata 1000 cor. plătit înainte, în rate cuartale și cvinevenalul prescriș în lege.

2. Cvarțir în natură și grădină în cvantitate prescrișă de lege.

3. Scripturistica 20 cor.

4. Pentru conferință 20 cor.

5. Venitele cantonale uzitate (dela înmormântări unde va fi poștit 1 cor. cu hora mortului 2 cor. iar cu liturgie 3 cor).

Acei recurenți, cari vor produce atestat despre desteritatea de a instrui și conduce corul vor fi preferiți.

Dela cel ales să pretinde, să instrujeze elevii de repetiție și să provadă strana și cantoralul cu elevii săi în sfta biserică.

Recursele ajustate conform legii, se vor înainta cu termenul fixat la oficial protopopesc gr.-ort. rom. din Boroșineu (Boroșjenő) adresate comitetului parohial concernent, iar recurenții vor avea a se prezenta în careva duminică ori sârbătoare în sfta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Zărând din ședința comitetului parohial ținută la 6|19 decembrie 1912.

Ioan Varga,
preș. com. par.

George Refu,
notar adhoc.

În conțelegere cu: *Ioan Georgeu*, ppresbiter insp școl.

—□—

3—3

În conformitate cu ordinul Venerabilului Consistor cu datul 10|23 ianuarie 1913 Nr 168/913 se repeteste scrierea concursului pentru îndeplinirea parohiei de clasa a II-a din Bruznic (Marosborosznok) protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin abdicarea preotului Iuliu P. Olariu, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Beneficiul încopciat cu parohia este:

1. Una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, cu dreptul de pășunat.

2. Un intravilan; cu grădină estrdvilană în pășunea comunei.

3. Birni legal.

4. Stolele legale.

5. Intregirea dela stat, conform stabilirei.

De locuință se va îngriji însuș preotul ales, carele va suportă toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va implini toate funcțiunile în parohie și va catehiza la școala conf sională din loc, fără alta remunerațiune specială.

Dela reflectanți se pretinde cvalificațiunea recerută pentru clasa a II-a, în lipsa acestora însă se admit și recurenți cu cvalificațiunea de clasa a III-a.

Recursele ajustate cu documentele prescrișe și adresate comitetului parohial din Bruznic sunt a se trimite la P. On. oficiu protopopesc din Lipova (Lippa).

Concurenții vor avea să se prezinte pe lângă stricta observare a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută la Bruznic la 4|17 iulie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractul: *Fabriciu*

Manuilă.

—□—

3—

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188

RUBINSTEIN MÓR

SPEEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Întreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă responsabilitate, cu căruțele pt. transportul mobililor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutiți de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez. — În ori care parte a țării Depozitul de ape minerale al domeniului contelui Schönborn Bucheim Frigyes. Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolyvai, Pannonia, Polena și Luhi Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz“ în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla a 20 fil Revanzătorii capătă rabat. D ferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate.

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ♦ PALATUL MINORIȚILOR

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

